

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Studium zagospodarowania gminy

Przedmiot

Kierunek studiów

Architektura

Studia w zakresie (specjalność)

-

Poziom studiów

drugiego stopnia

Forma studiów

stacjonarne

Rok/semestr

I/2

Profil studiów

ogólnoakademicki

Język oferowanego przedmiotu

polskim/angielskim

Wymagalność

obieralny

Liczba godzin

Wykład

0

Laboratoria

0

Inne (np. online)

Ćwiczenia

0

Projekty/seminaria

45

Liczba punktów ECTS

3

Wykładowcy

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Bonenberg

e-mail: wojciech.bonenberg@put.poznan.pl

Wydział Architektury

ul. Jacka Rychlewskiego 2, 61-131 Poznań

tel. 61 665 32 60

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Bonenberg

dr hab. inż. arch. Dominka Pazder

dr inż. arch. Marcin Giedrowicz

dr inż. arch. Piotr Zierke

mgr inż. arch. Ewa Angoneze-Grela

mgr inż. arch. Agata Florkowska

mgr inż. arch. Aida Januszkiewicz-Piotrowska

mgr inż. arch. Ewa Krzyżanowska-Walaszczyk

Wymagania wstępne

- student ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną obejmującą kluczowe zagadnienia z zakresu projektowania urbanistycznego,

- student ma podstawową wiedzę o trendach rozwojowych z zakresu projektowania urbanistycznego,

- student ma podstawową wiedzę niezbędną do rozumienia społecznych, ekonomicznych, prawnych i pozatechnicznych uwarunkowań projektowania urbanistycznego
- student potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych oraz innych, właściwie dobranych źródeł, także w języku angielskim, potrafi integrować informacje, dokonywać ich interpretacji, a także wyciągać wnioski oraz formułować i uzasadniać opinie,
- student potrafi dokonać krytycznej analizy sposobu funkcjonowania i ocenić istniejące rozwiązania, systemy i procesy
- student potrafi dokonać identyfikacji problemów i sformułować specyfikację prostych zadań praktycznych w zakresie projektowania urbanistycznego,
- student potrafi - zgodnie z zadaną specyfikacją - zaprojektować miejski zespół urbanistyczny o charakterze mieszkaniowym i usługowym
- student rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób,
- potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role,
- ma świadomość społecznej roli urbanisty

Cel przedmiotu

1. Uzyskanie umiejętności w zakresie planowania przestrzennego oraz projektowania zintegrowanego w skali gminy.
2. Poznanie formalno-prawnych uwarunkowań gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego w gminach oraz współczesnych problemów i trendów rozwoju sieci osiedleńczych.
3. Poznanie podstawowych instrumentów i narzędzi planowania przestrzennego, standardów i normatywów urbanistycznych oraz ich roli w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.
4. Poznanie narzędzi i technik analizy strategicznej stosowanej w planowaniu przestrzennym (analiza SWOT, analiza multikryterialna) oraz nowoczesnych metod poszukiwania innowacyjnych rozwiązań planistycznych (zastosowanie metod heurystycznych) w kreatywnym podejściu do zagospodarowania przestrzeni gmin.
5. Nabycie umiejętności planowania i projektowania w zespołach interdyscyplinarnych.
6. Uzyskanie umiejętności opracowywania i weryfikowania alternatywnych koncepcji rozwoju przestrzennego gminy w odniesieniu do miejscowych uwarunkowań, oraz stosowania i uzasadniania rozwiązań innowacyjnych w planowaniu przestrzennym.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza

- A.W2. projektowanie urbanistyczne w zakresie opracowywania zadań o różnej skali i stopniu złożoności,

w szczególności: zespołów zabudowy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i powiązań;

A.W3. planowanie przestrzenne oraz narzędzia polityki przestrzennej;

A.W4. zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie koniecznym do projektowania architektonicznego;

Umiejętności

A.U2. zaprojektować prosty i złożony zespół urbanistyczny;

A.U3. sporządzać opracowania planistyczne dotyczące zagospodarowania przestrzennego i interpretować je w zakresie koniecznym do projektowania w skali urbanistycznej i architektonicznej;

A.U4. dokonać krytycznej analizy uwarunkowań, w tym waloryzacji stanu zagospodarowania terenu i zabudowy; formułować wnioski do projektowania i planowania przestrzennego, prognozować procesy przekształceń struktury osadniczej miast i wsi, oraz przewidywać skutki społeczne tych przekształceń;

A.U5. ocenić przydatność zaawansowanych metod i narzędzi służących do rozwiązywania prostych i złożonych zadań inżynierskich, typowych dla architektury, urbanistyki i planowania przestrzennego oraz wybierać i stosować właściwe metody i narzędzia w projektowaniu;

A.U8. myśleć w sposób twórczy i działać, uwzględniając złożone i wieloaspektowe uwarunkowania działalności projektowej, a także wyrażać własne koncepcje artystyczne w projektowaniu architektonicznym i urbanistycznym;

A.U9. integrować informacje pozyskane z różnych źródeł, dokonywać ich interpretacji i krytycznej, szczegółowej analizy oraz wyciągać z nich wnioski, a także formułować i uzasadniać opinie oraz wykazywać ich związek z procesem projektowym, opierając się na dostępnym dorobku naukowym w dyscyplinie;

A.U10. porozumiewać się przy użyciu różnych technik i narzędzi w środowisku zawodowym i interdyscyplinarnym w zakresie właściwym dla projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz planowania przestrzennego;

A.U11. pracować indywidualnie i w zespole, w tym ze specjalistami z innych branż, a także podejmować wiodącą rolę w takich zespołach;

A.U12. oszacować czas potrzebny na realizację złożonego zadania projektowego;

A.U15. wdrażać zasady i wytyczne projektowania uniwersalnego w architekturze, urbanistyce i planowaniu przestrzennym.

Kompetencje społeczne

A.S2. publicznych wystąpień i prezentacji;

A.S3. podjęcia roli koordynatora działań w procesie projektowym, zarządzania pracą w zespole oraz wykorzystania umiejętności interpersonalnych (rozwiązywanie konfliktów, umiejętność negocjacji, delegowanie zadań), podporządkowania się zasadom pracy w zespole i brania odpowiedzialności za wspólne zadania i projekty;

A.S4. brania odpowiedzialności za kształtowanie środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, w tym za zachowanie dziedzictwa regionu, kraju i Europy.

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

1. przegląd etapowy.
2. aktywne uczestnictwo w 2/3 zajęć.

Ocena formująca:

Ocena efektów kształcenia odbywa się w na każdym z 3 etapów realizacji projektu i składa się z oceny nauczyciela prowadzącego zajęcia oraz oceny członków grupy/zespołu projektowego.

1 etap – analiza uwarunkowań i priorytetów rozwojowych gminy:

- ocena umiejętności pracy w zespołach „eksperymentalnych” i odpowiedzialności za powierzone zadania indywidualne;
- ocena umiejętności zbierania i krytycznej analizy informacji, formułowania wniosków i postulatów (forma: prezentacja i dyskusja na forum grupy);

2 etap – tworzenie alternatywnych koncepcji rozwoju gminy:

- ocena umiejętności pracy w zespołach „wielobranżowych”, prezentowania i uzasadniania uzgodnionych z zespołem decyzji projektowych;
- ocena umiejętności syntetyzowania danych, tworzenia rozwiązań systemowych, formułowania długoterminowych celów strategicznych, ocena kompletności opracowań, holistycznego podejścia i optymalizacji zagospodarowania przestrzennego;

3 etap – tworzenie modeli czasowo-przestrzennych dla kluczowych obszarów gminy:

- ocena umiejętności pracy indywidualnej, twórczej kreacji i zastosowania rozwiązań innowacyjnych prezentowania i uzasadniania uzgodnionych z zespołem decyzji projektowych;
- ocena efektów ładu przestrzennego i możliwości zrównoważonego rozwoju w długoterminowej perspektywie czasowej.

Przyjęta skala ocen: 2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0

Ocena podsumowująca

Na ocenę końcową – podsumowującą składa się:

- średnia ocen cząstkowych wystawianych przez prowadzącego oraz ocen zaangażowania i jakości opracowań wystawianych przez grupę i zespół projektowy na zakończenie każdego z trzech etapów projektu;
- ocena efektów końcowych projektu wystawiana przez prowadzącego podczas przeglądu na ostatnich zajęciach w semestrze. Kryteria oceny są podane do wiadomości na początku semestru.

Przyjęta skala ocen: 2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0

Uzyskanie oceny pozytywnej z modułu, zależne jest od osiągnięcia przez studenta wszystkich zapisanych w sylabusie efektów kształcenia.

Treści programowe

Opracowanie wizji przestrzennego rozwoju gminy uwzględniającej uwarunkowania lokalne i ponadlokalne oraz przyszłościowe formy zagospodarowania przestrzennego gminy służące osiągnięciu długoterminowych celów strategicznych, związanych z uzyskaniem przewagi konkurencyjnej, wysokiej jakości życia i dobrego stanu środowiska.

Wprowadzenie - część teoretyczna: analiza historycznych i współczesnych teorii rozwoju sieci osiedleńczej. Karta Ateńska i Nowa Karta Ateńska – podobieństwa i różnice. Analiza wybranych wizji projektowych przyszłościowych form osadnictwa. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1 etap – analiza uwarunkowań i priorytetów rozwojowych gminy: jest symulacją pracy w zespołach jednobranżowych; 3-4 osobowe zespoły „eksperckie” mają za zadanie zebranie i analizę ponadlokalnych i lokalnych uwarunkowań przestrzennych, społecznych, środowiskowych i gospodarczych w zakresie: jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, uwarunkowań społecznych i kulturowych, trendów demograficznych, funkcji terenów, rodzajów i jakości zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Etap kończy wybór strategicznych celów rozwoju gminy spośród celów priorytetowych dla danego obszaru analiz, postulowanych przez zespoły „eksperckie” (z wykorzystaniem metod heurystycznych, w tym „burzy mózgów” i SWOT).

2 etap – tworzenie alternatywnych koncepcji rozwoju gminy: praca w 3-4 osobowych zespołach wielobranżowych złożonych z przedstawicieli zespołów „eksperckich”. Każdy zespół opracowuje wariantowe koncepcje rozwoju gminy (skala 1:25000, 1:50000). W projekcie należy uwzględnić następującą problematykę: a. Strefowanie: podział terenu na strefy funkcjonalne, b. Transport: powiązania z metropolią i powiązania wewnętrzne, c. Cechy środowiska przyrodniczego: układ przestrzenny i funkcje terenów zielonych, obszary chronione, obszary zagrożeń środowiskowych itp.; d. Zabudowa: system, układ przestrzenny i funkcje terenów zabudowanych, określenie podstawowych wskaźników urbanistycznych; zasoby kulturowe; e. Wskazanie elementów i stref aktywizacji gospodarczej. Podsumowanie stanowi analiza multikryterialna (macierz punktowa) - wspólna ocena (przez wszystkich członków grupy) alternatywnych koncepcji rozwoju gminy prezentowanych przez poszczególne zespoły pod kątem możliwości realizacji strategicznych celów rozwoju gminy określonych

w 1 etapie. Projekty zostają poddane analizie multykryterialnej w celu wyłonienia optymalnej koncepcji rozwoju gminy najlepiej służącej osiągnięciu długoterminowych celów strategicznych.

3 etap – tworzenie modeli czasowo-przestrzennych dla kluczowych obszarów gminy: zadania indywidualne polegające na wyborze elementów wyróżniających gminę, które będą decydowały o jej atrakcyjności i opracowaniu przestrzennej wizji rozwoju fragmentu gminy w perspektywie czasowej: 2015 – 2035 – 2050 z uwzględnieniem trendów demograficznych, specyfiki funkcjonalnej terenu, aktywizacji gospodarczej, jakości środowiska i krajobrazu (skala 1:1000, 1:2000, wizualizacje, makieta robocza).

Istotnym kryterium oceny projektów jest sposób podejścia do następujących zagadnień:

- a) Powiązanie lokalnych uwarunkowań z odważną wizją rozwoju przestrzennego, uwzględniającą perspektywiczne kierunki urbanizacji,
- b) Zachowanie dziedzictwa kulturowego, zwrócenie uwagi na swoistość kulturową i twórcze połączenie wizji przyszłości z cennym dziedzictwem kulturowym,
- c) Harmonijne połączenie aktywności osiedleńczej ze środowiskiem przyrodniczym,
- d) Przeciwdziałanie żywiołowemu rozproszeniu zabudowy (Urban sprawl), powodującemu nieracjonalne wydłużenie sieci infrastruktury technicznej i dróg obsługujących rozczłonkowaną strukturę osiedleńczą,
- e) Wariantowe przedstawienie koncepcji przestrzennych w innowacyjny sposób odnoszących się do: przyszłościowych form zabudowy, nowoczesnych środków transportowych, metod wykorzystania odnawialnych źródeł energii (pochodzących ze słońca, wiatru, ziemi),
- f) Tworzenie zamkniętych obiegów krążenia energii i materiałów z biologicznymi systemami recyklingu. Wykorzystanie naturalnych systemów samoregenerujących,
- g) Brak monotonii, zróżnicowane otoczenie dostarczające ludziom odpowiedniej ilości bodźców emocjonalnych,
- h) Twórcze wykorzystanie zaawansowanych technologii transportowych (przewóz osób i towarów) łączących różne rodzaje aktywności osiedleńczej,
- i) Zapewnienie łatwej dostępności celów podróży, alternatywny wybór środków transportowych. Integracja systemu transportowego z tkanką urbanistyczną,
- j) Sieciowa struktura przestrzeni publicznych. Wykorzystanie „zielonych korytarzy” do łączenia ważniejszych celów komunikacyjnych w gminie. Układ przestrzenny „zielonych korytarzy” ma zachęcać poruszania się pieszo i jazdy na rowerze, ograniczyć korzystanie z samochodów przez mieszkańców.

Metody dydaktyczne

1. Projekt.

2. eLearning Moodle (system wspomaganie procesu dydaktycznego i nauczania na odległość).

Literatura

Podstawowa

1. Biuletyn KPZK PAN (zeszyty), Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. Warszawa. 2002-8.
2. Bonenberg W., Przestrzeń Publiczna w osiedlach mieszkaniowych. Metoda analizy społeczno-przestrzennej. WA. Politechnika Poznańska. Poznań. 2007.
3. Bonenberg W., Przestrzeń emocjonalna, [w:] Studium uwarunkowań i rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, red. prow. T. Kaczmarek, Poznań 2012.
4. Böhm A., O czynniku kompozycji w planowaniu przestrzennym, Kraków 2016.
5. Czarnecki W., Planowanie miast o osiedli. PWN. Warszawa. 1965.
6. Dymnicka M., Przestrzeń publiczna a przemiany miasta, Warszawa 2013.
7. Markowski T., Zarządzanie rozwojem miast. PWN. Warszawa. 1999.
8. Nowa Karta Ateńska. Wizja miast XXI wieku. 2003. <http://www.frw.fc.pl/pliki/krtatenska2003.pdf>
9. Nowe idee w planowaniu rozwoju terytorialnego. Nowe idee w urbanistyce i planowaniu przestrzennym, red. E. Węclawowicz-Bilska, t. 1., Kraków 2017.
10. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz. U. Nr 80, poz. 717. Warszawa.
7. E-skrypt dla przedmiotu „Studium zagospodarowanie gminy” (w opracowaniu).

Uzupełniająca

1. Kaczmarek T., Mazgajski A., Powiat poznański. Jakość przestrzeni i jakość życia. BWN. Poznań. 2008.
2. Przegląd Urbanistyczny - kwartalnik wydawany pod patronatem TUP, wyd. Urbanista sp. z o. o.,
3. Rola planowania przestrzennego w świetle polityki spójności Unii Europejskiej, IPMiR WAPK, Wyd. Politechniki Krakowskiej, Kraków 2005.
4. Szponar A., Fizjografia urbanistyczna, PWN, Warszawa 2003.
5. Urbanista. Samorząd terytorialny. Rozwój. Ład przestrzenny - czasopismo wydawane pod patronatem TUP, wyd. Urbanista sp. z o. o., Warszawa. 2007-8
6. Voogd. H. Multicriteria evaluation for urban and regional planning, Taylor & Francis, 1983

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	90	3,0
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	60	2,0
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu) ¹	30	1,0

¹niepotrzebne skreślić lub dopisać inne czynności